

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az »Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet« hivatalos közlönye.
Előfizetési ára: Egész évre 8 K. Negyedévre 2 K. Tanítóknak és jegyzőknek 6 K.
Egy szám ára 16 fillér.

Az »Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet« hivatalos közlönye.
Szerkesztőség és kiadóhivatal Árpád-utca 3. sz. — Megjelenik minden vasárnap
Nyilttér soronként 50 fillér.

A jövő év mérlege.

Székelyudvarhely, nov. 16.

A város 1913. évi költségvetését már kézhez vették a képviselőtestület tagjai. Az első tekintet, melyet a költségvetésre teszünk, azt keresi, hogy e szegény város polgárságának vállaira e gondterhes világban hány százalékos pótdadó nehezedik? Aggódva keressük, mert az emberi gyarlóság vajmi ritka esetben szállítja le igényeit és így balsejtelmünk nem alaptalan, — ha valjon nem mutat-e az újra a folyó évvel szemben emelkedést? A megnyugvás bizonyos érzetével konstatáljuk, hogy bár a költségvetés emelkedik is, a pótdadó ugyanaz maradt, mint a folyó évi 62%, melyből közigazgatási szükségletekre ötvenkettő lesz fordítva.

Azonban úgy véljük, hogy ez mégis negatív eredmény, mivel, jóllehet nincsen pótdadó emelkedés, de nincsen is semmiféle behúzás a költségvetésbe fölveve, noha olyan alkotások előtt állunk, melyek nem elodázhatók és a melyekből többé-kevésbé jövedelem is remélhető.

A létesítendő alkotások jó nagy részét a város áthárította kormányra. Így a jobbparti terület megnyitása, összekötő hid és utca építés, a Kőkereszt-tér rendezése mind-mind állami feladatot képez. Hátra van azonban a városi vízvezetési munkálatok intenzív folytatása, melyekre egyáltalán semmi

előirányzat nincsen a költségvetésben, noha ez irányban komoly, mélyreható munkálatok foganatosítása vezetendő be, hogy a vízvezeték és csatornázás három éven belül átadható legyen a közhasználatnak.

Nem látjuk a költségvetésbe beállítva a vágóhid átalakítási költségeit, noha ez elől immár kitérni nem lehet bár horribilis az az összeg, melyben ez az épület a városnak áll. Nincsen felvéve a Küküllő holt medrének kisajátítási, de legalább is a lecsapolási költségei, bár erre a város felsőbb hatóság által kötelezve is volt. A Rákóczy-uti hidnak a jövő évben való építése csaknem biztosra vehető, éppen ezért már most gondoskodni kellett volna a költségvetésben az elemi iskola építéséről, mert ez a kérdés valóban megérett a kivitelre.

A költségvetés nem kevesebb, mint 52 ezer korona emelkedést tüntet fel a folyó évvel szemben, ami mindenesetre olyan jelenség, mely méltán hívja ki a beható kritikát. A rovatok áttekintésénél nyomban megállapíthatjuk, hogy a legnagyobb emelkedés a tisztviselők fizetésénél van, ahol a folyó évi 55450 K. 1913. évre 87070 koronával van praeluminálva, vagyis egymagában ez az egy tétel 31620 K emelkedést tüntet fel. Az ezek után fenmaradó különbözetet az állami fogyasztási adó 14 ezer K-ás, partvédelmi munkálatok és más kisebb tételek előirányzatai teszik ki.

A tisztviselők ezen soha nem remélt formájában való fizetés rendezését a f. évi LVIII. t.-cz. szabályozza, mely állami segínyt állapít meg a városok számára, de egyidejűleg olyan kötelezettségeket is ruház rá, melynek fedezetéről elfelejtett gondoskodni. Ugyanis a fedezeti oldalon a 31620 K fizetésöbbllettel szemben mindössze 17 ezer K államsegély szerepel; vagyis ezen a tételen nem kevesebb mint 14620 K-t kell a városnak ráfizetni, noha a törvény megalkotásakor úgy volt a dolog, hogy az állami segíyből a fizetésrendezésen felül maradó összegből elsőorban közegészségügyi szükségleteket fedez majd a város. (Szegény közegészségügy, ha csak erre az ígéretre volnál utalva, bátorsággal kivándorolhatnánk!) Igaz azonban, hogy amikor a városok a 8 milliós állami segítséget elérik, vagyis kilencszáztizenhatban, Székelyudvarhely város 34 ezer K segíyben, vagyis a jelenleginek duplájában részesül; ám ennek a különbözetnek sem látjuk hasznát, mert ezt az állam a rendőrség fejlesztésére, illetve államosítására visszatartja. Mindezekből pedig az világlik ki, hogy akik az előbb idézett törvényt megalkották, nem gondoltak a székelyudvarhelyi városi tisztviselők fizetésére, mely az átlagon olyan alul állott, hogy annak kiegészítésére az állami segíy sem lesz elegendő. A képviselőtestületnek e dologban kötött keze van, mert a törvény erejével szemben más tenni-valója nincsen, nem lehet, mint a felemelt

Gróf Mailáth Gusztáv Károly.

Ünnepi beszéd, mondotta a Róm. kath. főgimnázium Szent Imre ünnepélyén *Szemlér Ferencz* főgimn. tanár.

Mindeneket magához ragad s minden szíveket meghódít a legnagyobb, a legtisztább, a legszentebb hatalom: a szeretet. S mert ezt a szeretetet mi is mindannyian éreztük és érezzük: ezért állok én ma itt a szeretet jegyében, mint a főgimnázium tanári karának és ifjúságának egyszerű szószólója. Itt állok pedig a szeretet egyben a ker. magyar ifjúságnak mindenkorai ideálja, Szent Imre herceg iránt és itt állok a szeretet jegyében Erdély főpásztora, püspöke: a mi jóságos atyánk iránt, a ki a magyar ifuságot s különösen a székely ifjúságot ennek a mindenkorai ideálnak a megközelítésében oly végtelen szeretettel és önfeláldozással vezeti, buzdítja és támogatja.

Szent Imre herceg az égi szent és az ő erényeinek földön járó apostola, Erdély püspöke tehát méltán foglalhatnak helyet egy ünnepésnek a keretében.

Mert Mailáth Gusztáv Károly gróf pappá szenteltetésének 25 éves és püspökké szenteltetésének 15 éves jubiláris fordulója éppen abban bírja legfőbb, legigazabb jelentőségét, hogy a két időponthoz fűződik, illetve belőlük indul ki valójában a ker. magyar ifjúságnak Szent Imre erényei szerint való életrekiható gyökeres megújodása.

Igaz, voltak ez iránynak előtte is munkásai. De ő volt a legelső és talán ma is az egyetlen, a ki mindene akart és tudott lenni az ifjúságnak. A pappalévés szentelt olaja és a püspökkéválás szent krizmája legelőször benne és általa lett igazán a magukra hagyott, bűnös veszedelmek között bukácsoló, törékeny gyermeklelkek sebeinek gyógyító balzsamává.

És ha én, M. T. K. és K. I.! most itt összegyűjthetném mindazokat, a kiknek lelkére ebből a gyógyító balzeamból csak egy csöpp is esett: elhagynám ezt a helyet, mert akkor itt a szeretetnek és hálának olyan ujjongó, égbeszárnyaló szimfóniája csendülne meg, amely minden emberi ékesszólásnál szebben és lelkesebben hirdetné azt, hogy mije ennek a hazának, mije a magyar kath. egyháznak, mije Erdélynek és mije különösen a ker. ifjúságnak szerte az országban a mi jóságos atyánk: Gróf Mailáth Gusztáv Károly...

M. T. Ü. K. és K. I.! A mi jubiláns püspökünk az ifjúságnak okulására sokszor elmondotta, hogy gyermeklelkének jóra való irányításában mily sokat köszönhetett az atya szigora és az anya végtelenül gyöngéd szeretetének; ez az istenáldotta kettős erő emelte őt is, mint a hogy minket is kell hogy emeljen, a szebb, a nemesebb élet felé. Vallásos szülők és jó testvérek között tehát imádkozni és dolgozni tanult a szülői házban. De hogy élete igazi irányát megtalálta; hogy rálépett a Krisztust önmagát és embertársain kiakkeztani akaró önfeláldozásoknak sokszor nagyon tövises útjára, ezt annak az iróztatós csapásnak köszönhetette, mely mint a derült égből lezuhanó vilám, lelkét akkor érte, mikor édes atyját, Mailáth György országbíró gonosz emberek orozva meggyilkolták. Más ember tépett reményekkel, talán kétségbeesve áll meg szereteteinek ravatalánál: a Mailáth hitben erős lelke, mialatt atyja tetemére a fiai szeretet könnyeit hullatta, szárnyakat kapott s olyan magaslatoakra jutott, a hová csak az igazán nemes lelkek emelkedhetnek. A Mailáth püspök ajkán tehát nem üres frázis, de lélekben gyökerező szent meggyőződés, ha sokszor azt is mondja, hogy az Isten ránk nehezdedő keze nem átok, hanem olyan nagy és gazdag kegyelmeknek ki-

nem apadó forrása, a melyért csak hálával adózhatunk a Mindenhatóknak.

Fölszentelése után az esztergomi papnevelőintézetbe kerül mint a növendékek tanulmányi felügyelője. Ugyancsak itt működik mint theológiai tanár és lelki igazgató Prohászka Ottokár: két egymást kiegészítő ritka nemes lélek. Ők ketten nevelik és küldik ki az életbe azt a papi nemzedéket, a mely először indítja meg hathatósan s ma is lelkesen munkálja a katholicizmus reneszánszát Magyarországon.

Már itt pazar bőkezűséggel osztogatja szíve nagy szeretetét. Gyöngye szervezetét nehéz kór lepi meg; nagyfokú vérömlései vannak, de elfelejti önmagát s ha kell, éjeket tölt virrasztva, ápolgatva nehéz beteg növendékei mellett. Mikor pedig gyógyulni küldik, magával viszi, vagy más neves fürdő-üdülőhelyre küldi azokat az ifjakat, a kik erre rászorulnak; a gyermekeik testi-lelki jóvoltáért remegő szülők öröme hányat mentett meg így a boldog munkás életnek, ki tudná megmondani. S ki tudná megszámlálni azokat, a kiket már innen a papnevelőintézet falai közül a saját költségén küldött Róma, Bécs, Innsbruck egyetemre, hogy nemes vágyaikat teljesítve, egykor egyházuk tudományban képzett kimagasló alakjaivá lehessenek.

Pár év mulva így kerül el Komáromba plébánosnak. Anyagi és szellemi kincseivel, a krisztusi lélek túlaradó szeretetével itt is mindene akart lenni híveinek. Azzá is lett s vezetése mellett a komáromi hitközség az elevenen pezsgő hitéletnek olyan magas fokára emelkedik, hogy pártját kell keresni az országban. Mint Krisztusnak méltó szolgája és tanítványa, nap-nap után a tevékeny ker. felebaráti szeretet útjait járja. Télen hajnali öt órakor már a templom gyónató székében ül, félnyolcckor miséznek, azután hivatalos ügyeit intézi, iskolákat látogat s délig